

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav české literatury a komparatistiky

Dějiny české literatury a literární teorie

Universität Regensburg

Institut für Slavistik

Slavische Philologie

Teze disertační práce

Program českého dekadentního hnutí a otázka intertextuality.

Dílo Miloše Martena

Program of the Czech Decadent Movement and the Question of Intertextuality.

The Work of Miloš Marten

Vedoucí práce

Doc. PhDr. Daniel Vojtěch, Ph.D.

Prof. Dr. Marek Nekula

2017

Jana Kantoříková

Hlavním cílem této disertační práce je interpretace prózy Miloše Martena (1883–1917). Jeho stěžejní dílo *Cyklus rozkoše a smrti* existuje ve dvou vydáních, z roku 1907 a 1925. Druhé z nich bylo přitom plánováno již na léta první světové války, nejpozději na rok 1917. Skutečnost, že se jednotlivá vydání od sebe značně liší, i prozatím jen částečná reflexe této problematiky ke komparativním analýzám přímo vybízí. Na počátku předkládané práce stála otázka, jaký je vztah mezi stylovými proměnami Martenova díla a „projektovaným smyslem skutečnosti“ (Jankovič 1992, 19), to vše s ohledem na předpokládané čtenáře v příslušném období. Hledání odpovědi vedlo ke srovnání stylu dvou redakcí *Cyklu* včetně časopiseckých verzí jednotlivých textů, tzn. k analýze jejich jazykově-stylové a motivicko-tematické roviny. Skutečnou podobu přijetí díla představuje analýza kritických *konkretizací* Martenovy beletrie, jež je zde omezena na období 1907–1917.

Směr otázek do velké míry udávaly též informace získané z ego-dokumentů v autorově pozůstalosti, zejména Martenova dosud nevydaná korespondence se Zdenkou Braunerovou, Annou Fischerovou, Annou Martenovou a Antonínem Starým; dále autorovy zápisníky z let 1899–1917; koncepty plánovaných prací, skici a fragmenty prací nedokončených. Materiál z pozůstalosti otevřel cestu k Martenově reflexi otázky *stylu* ve vztahu k vlastní umělecké tvorbě a dále k autorovým reflexím o pohybu na poli druhů a žánrů, zejména o románovém tvaru a jeho možnostech ve dvacátém století. Teoretické koncipování „nového“ (českého) románu, „nové“ (moderní) tragédie a jejich poetické řeči spolu s hledáním alternativního „bezpečného prostoru“ pro lyrický výraz v období moderny bylo Martenovým velkým nedokončeným projektem, i jehož obrysy chce disertace představit.

Martenovi jako uměleckému kritikovi již bylo věnováno několik významných prací, například (Hellmuth-Brauner /nedatovaný strojopis/; Ryšková 1976; Hlaváček 1980; Macek 1983; Vojtěch 1996; Putna 1998). Ve vztahu k Martenově kritické a esejistické činnosti bývá jeho beletrie dosud obecně považována spíše za marginálii. Z přínosných studií věnovaných (též) Martenovi-prozaikovi, na něž tato práce navazuje, připomeňme alespoň (Pynsent 1973 a 1999; Kudrnáč 1989 a 2000; Kuchař 1999, Bednařiková 2000; Heczková 2010). Martenova próza bývá označována jako převahou esejistická. Jádrem obou oblastí jeho tvorby, prozaické i kritické/esejistické je otázka, jak v moderní době k uměleckému dílu přistupovat – jako kritik i „běžný“ recipient (čtenář/posluchač/divák). Marten, vycházející z psychologického modelu kultury a umění, trvale soustředil svůj zájem na téma vztahu tzv. estetických emocí a emocí běžných, vztah mezi uměním (jeho tvorbou a recepcí) a jednáním (následky recepce mimo text). Ve statusu uměleckého díla shledával jistý rozpor. Jako esteticky autonomní osvobozuje od praktického jednání, je účelem sobě samému. Moderní člověk však k umění většinou nepřistupuje jako *nezainteresovaný* posuzovatel,

nýbrž na ně klade požadavky, spojuje je s očekáváními, čili je užívá jako prostředek k různým cílům. V tematizaci těchto otázek Martenovi fikční próza poskytovala prostor pro polemičnost i hru.

Z hlediska genologie je *Cyklus* útvarem na pomezí souboru novel a románu s prvky kritického a filozofického eseje. V redakci z roku 1907 se setkáváme se specifickým způsobem komplexně-fragmentárně strukturované významové výstavby, která návazností na texty evropské kulturní tradice, antické a židovsko-křesťanské, i na texty evropské moderny zdůrazňuje svou kultivovanou konstruovanost a „literárnost“. Jde o dobově příznačný umělecký postup, který přes jistou míru schematičnosti zakládá individuální styl a předpokládá umělecky vzdělaného čtenáře. Podobně jako jiní modernističtí umělci se také Marten setkával s výtkami ke své tvorbě jako „nepůvodnost“, „odvozenost“, „neoriginalita“, „plagiát“, „epigonství“ apod. V předkládané práci tak v tomto smyslu zohledňuji kontext diskusí o „mezitextových vztazích“ vedených autory-kritiky *fin de siècle*, tzn. soudobé konceptualizace vztahů podobnosti a/nebo identity literárních či širěji uměleckých děl. Materiálová analýza poukazuje na skutečnost, že místy docházelo k prolínání tezí z oblasti teorie degenerace, teorie dekadence a argumentů o ne-etičnosti plagiátu. Tyto diskursivně utvářené interference mohly být využívány jako diskvalifikační nástroj uměleckých projevů z oblasti „dobré“/„národní“ literatury/umění/společnosti, ale též jako prostředek programní legitimizace moderní (dekadentní) estetiky a stylu díla i osobnosti.

Zkoumaný korpus – kromě Martenovy tvorby beletristické, kritické, esejistické a dokumentů v literární pozůstalosti – tvoří (1) *pretexty*, čili texty, na něž Martenovy texty navazují,¹ které náležejí do oblasti krásné literatury a filozofie; dále typologicky příbuzná díla Martenových současníků, tedy tvorba Stanisława Przybyszewského, Johannes Schlafa, Pierra Lotiho, Gabriela D’Annunzia, Maurice Barrèse, Charlese Baudelaira, Stéphana Mallarméa, Élémira Bourgese, Friedricha Nietzsche aj.; (2) díla formující Martenovo myšlení o umění a kultuře, zejména sociologie Hyppolita Taina, estopsychologie Émila Hennequina a Paula Bourgeta, spis o degeneraci Maxe Nordaua, kromě Nietzscheovy též Schopenhauerova filozofie, estetika Waltera Patera a Ernesta Hella. Součástí zkoumaného materiálu jsou též eseje a kritické/polemické články v (převážně) českém tisku a uměleckých revuích na téma „ne/původnost“, „ne/odvozenost“ uměleckého díla a „plagiátorství“, styl, stylizace, dekadence; dále kritické reakce na Martenovo dílo a osobnost; články na téma možností románového tvaru pro roce 1900.

Výsledky analýz lze shrnout do následujících tezí. Martenovy *Cykly* představují experimentální variantu moderního českojazyčného *dekadentního románu* evropského typu, která je svébytnou realizací tzv. dekadentního narativu jako velkého vyprávění moderny o jednotě vzestupu

¹ Pojmy *navazující text* a *pretext* přitom nejsou hodnotící, znamenají pouze následnost v čase.

a pádu (Pross 2013). Leitmotivem tohoto narativu je hledání znovuoustavení „středu“ v pluralitě možností moderní kultury po ztrátě Boha. Řešení Marten shledával v cestě narativizace dekadence a motivu symetrického dia-logu, v němž ani jeden z účastníků nemá před druhým co ztratit a ani nad ním co vyhrát. Oba *Cykly* jsou co do své kulturní a společenské kritičnosti anti-dekadentní. Řečeno s Johnem R. Reedem, redakce z roku 1907 i 1917/1925 je „románem“ o dekadenci (*novel of decadence*), ovšem jen *Cyklus* první redakce je „románem“ psaným tzv. dekadentním stylem (*decadent novel*) (Reed 1985).

Pro Martenovo myšlení o umění i životě byly centrální koncepty *stylizace* a *syntéza*. Jejich těžiště tvoří myšlenka nelimitované možnosti sjednocování krajních pólů, které však má svá nutná, tzn. „přirozená“ omezení určená tvůrčím směřováním (i recipientovým směřováním) k ideji *harmonie*. Syntéza je prostředkem dynamizujícím. Koncept vychází z myšlenky, že životní děj je ze své podstaty disharmonický a umělecké dílo v něm působí jako stimul, impuls i tišící prostředek, an-estetikum. Styl doplňuje i ubírá, zakrývá i odhaluje, zjednodušuje i komplikuje. Román Marten postuloval jako *syntézu analyticko-kritickou*, která v obou redakcích *Cyklu* nabývala jiné podoby. Reagoval tak na dekadenci jako soudobý sociálně psychologický jev i eticko-estetický koncept. Podoby či stupně Martenovy „románové syntézy“, jejímž výrazovým prostředkem je přirozený jazyk, se liší v závislosti na proměnách autorova názoru na to, co je *dekadentní* (tzn. příliš psychicko-naturalistické, příliš *lyrickoimpresionistické* i estetistní jako de-realizující).

Jako *poeta doctus, scholar-artist*, Marten hledal své publikum, své *scholar-readers*. Vznikají tak díla tzv. ornamentálního charakteru, jejichž významová výstavba není jednoznačná ani přímočará, ale naopak složitě strukturovaná a mnohvrstevnatá. Uměleckou tvorbu Marten pojímal jako odpovědnou participaci na utváření kultury, přičemž umění koncipoval jako (nikoli neproblematický) prostor svobody v jejím rámci, místo utváření a prožívání alternativní skutečnosti. Jedním z centrálních prostředků jeho stylu je *aluze* ve smyslu *ad-ludere*, *An-spielung*, čili dát čtenáři prostor „ke hře“. Podstatou této figury je v širokém smyslu (1) princip opakování textu nebo části i jeho proměna založená na výrazové kondenzaci a významové otevřenosti; (2) požadavek vyšší míry recipientovy spoluúčasti při recepci a *konkretizaci* díla. Systém *aluzí* je svého druhu *stylizace*, tedy „dynamizující sled zbytnělých procesů konstruování, odkazující svým uspořádáním k autorským představám, pojmům, hodnotám, jiným textům...“ (Merhaut 1994, 11).

Aluze spolu s dalšími stylovými prvky jako *elipsa*, iluzivní *antiteze*, *paradox* či *redundance* pro Martena představovaly možnost, jak obejít panlyrismus umělecké a kulturní moderny (*lyrického impresionismu*). Fikční próza pojatá jako stylová konstrukce transformuje přebytečný lyrický (subjektivní) výraz v novou kvalitu, a to často prostřednictvím radikálních redukcí. *Aluze* mají textu zajistit trvalost ve smyslu jeho interpretační otevřenosti. Jako „zrna jiných

strukturních konstrukcí“ (Lotman 1995, 26) komprimují obsahy a významy a současně svým potenciálem plasticity umožňují vytvářet nové. Obrazně řečeno, Marten *aluzí* využíval ve funkci „mostů“ ke kultuře minulosti i „lávek“ k modernímu umění své doby, podobně jako Nietzsche básník-epigon hledící zpět, který život ulehčuje i ztěžuje, je-li čas jednat.² *Aluze* ze zásady vzdorují časové linearitě: vracejí do historie literatury i historie osobní, tvoří časové smyčky: 1) jsou konkretizovány v přítomném *aktu čtení*, současně vždy čtenáře odkazují „jinam“, k minulým čtením, slyšením, jiným interpretacím; 2) v moderním textu jsou výrazem trvání minulosti, utvářejí časoprostor díla i symbolicky ruší jeho čas.

Významotvorný systém *aluzí* v prvním *Cyklu* klade důraz na soudržnost a celistvost zobrazeného světa i přesto, že je jakožto utvářený vztahy k jiným textům inscenován jako na první pohled přetržitý, torzovitý a chaotický. Je to *akt čtení* připraveného recipienta, který pořádá chaos *aluzí* v kosmos. Uspořádání novel-kapitol do kaskádovité kruhové kompozice, právě též prostřednictvím odkazů, je výrazem intenzivního sepětí s duchovní a uměleckou evropskou kulturou (například Platon, Herakleitos, *Bible*, Michelangelo, Dante, Shakespeare, Nietzsche). Knihu Marten stylizoval jako článek (duchovního) řetězu a součást spirály (šroubovice) času. Aluzivní systém je založen na stylové figuře typu *mise en abyme*, již lze nazvat jako *řetězová aluze*. Princip pořádání *aluzí* různého stupně evidence a na různých úrovních textu do vzájemně se protínajících řad sám o sobě vede ke čtení v krouživém pohybu: *aluze* k *pretextům* a *kódům* v jednotlivých novelách-kapitolách existují vždy ve vztahu ke svým vstupním *mottům*, k úvodním *mottům* celé knihy (zmnožená teze o jednotě *Eros-Thanatos*) i ve vztahu k dalším aluzivním příběhům.

Systém *aluzí* má vést k rozumějícímu estetickému a kritickému čtení. *Motta* jako symbolické „sloupořadí“ tvoří opory celého díla a zakládají strategickou estetickou hru s předpokládaným čtenářem. Představují znejistňující „detaily“, jež jsou však pro interpretaci zcela nezbytné. Symbolizují renesanční svět jako svobodný spolu s extrémě vášně a „neřestí“, v textech samých je přitom takovýto svět představen v podobě krajně ambivalentní. *Cyklus* plný motivů *fatálních knih* jako *farmakon* (jed i lék) je takto stylizován jako *fatální kniha* sama. Četba v principu znamená nebezpečnou hru, v níž je ve hře „zdraví“ a „morální čistota“. Estetická kultura a umělecká vzdělanost jsou inscenovány jako pokoušení, neboť chce-li čtenář aluzivnímu eliptickému dílu rozumět, musí odvrácenou stranu „dobra“ a „zdraví“ důkladně esteticky poznávat. Utváření plasticity díla tak nutně vede cestou konfrontace s reprezentacemi temné krásy a bolesti. Diskursy o nákaze uměním, degeneraci, hysterii a neurastenii à la Max Nordau takto Marten využíval jako sám princip dekadentně-estetistní hry.

² Viz § 148, *Dichter als Erleichterer des Lebens, Menschliches Allzumenschliches*.

V *Cyklu* první redakce autor prostřednictvím *aluzí* k *pretextům* a kódům zobrazoval lidskou společnost nikoli v jistém konkrétním historickém časoprostoru, navíc v celé její „šíři“ jako například v Balzakově modelovém románovém cyklu, ale jako opakující se minulost, přítomnost a budoucnost člověka v transhistorickém smyslu. Jde o reprezentaci věčně stejného lidského osudu jako tragické touhy po seberealizaci, formě sebe-přesahu a uskutečnění snu. Zmíněné kulturní dědictví není ve světě Martenova „románu“ přijímáno bez výhrad. *Aluze* jsou též prostředkem zobrazení kulturního a esteticky vzdělaného člověka v moderní společnosti, který si uvědomuje utvořenost svého *Já* impregnací texty kultury, revoltuje pokusy o autodeterminaci a svoření alternativní estetické utopie. V první redakci *Cyklu* autor představil postavu moderního člověka jako excesivního nietzscheána v krizi, který našel v uměleckých dílech svou podobu a zjistil, že se nachází na oněmělém obraze bez budoucnosti. Modelový moderní člověk druhé redakce, nietzscheán harmonizovaný křesťanstvím, Středoevropan-„Latinec“, je člověkem ukotveným ve světě své limitované zkušenosti, který usiluje o transcendenci angažovaností v *polis*.

Vyprávění o dekadenci moderny/v moderně jako vyprávění o odklonu od představy normy, středu, zákona je v *Cyklu* první redakce inscenováno přímo prostřednictvím tzv. jazyka bez „středu“ – verba. Jeho součástí tvoří „ornamental words“ (Pater 1889), jež se mimo jiné podílejí na hudební instrumentaci básnického jazyka. Utvářejí syn-estetické (narkotické) *purple/mauve patches*, jejichž efektem je recepce jako krouživý pohyb „toulky“ nad nevšedním výrazem v nepragmatickém užití. Krásný styl využívá tzv. flóru, iluzivního závoje „umělých květin“, jako živého atraktivního stimulu. Takovýto ornamentální charakter textu utváří dvojí hru: celek stylových strategií, pro něž navrhuji název *estetistní expresivita*, provokuje efekty přibližování i distance. „Vtahující“ emocionálně zbarvené jazykové elementy jako slova-tóny/barvy/tvary/vůně a „jazyk nervů“ dynamicky konkurují distancující „umělé“ jazykové ornamentaci utvářené lexikálně i syntakticky.

Za jazykově-stylovou podobou *Cyklu* z roku 1907 stála představa vitalizujícího (eticko-estetického) lexikálního protkávání textů, které jim dodávalo univerzalistický charakter. Jde o unikátní syntézu jazyka senzuality a spirituality, češtiny a francouzštiny, představy slovanského a antického (řecko-římského/latinského) „ducha“. Tento projekt, který problém jazykových, národnostních, generačních a rasových rámců řeší uměleckou cestou kreativní revolty, uvádí kategorie „přirozenosti“ a „umělosti“ do pohybu. Takovýto super-kreativní jazyk se odklání od řádu (českého národního) centra, vzpírá se determinaci, již kompenzuje tvořivostí ve jménu ideálu. Stejně jako aluzivní rozměr díla také jazykový univerzalismus prvního *Cyklu* na recipienta kladl své nároky. Jeho představě odpovídal předpokládaný čtenář schopný stylové bohatství rozklíčovat i si

uvědomit jeho úskalí a limity. Básnické „esperanto“ představuje „hudbu (ducha) budoucnosti“, která je vnitřně utopická.

Východiskem autorových úprav pro druhou redakci *Cyklu* (1917/1925) byl jednak přetrvávající pocit panlyrismu a jeho *estetizace*, která ústí v celkovou „emocionalizaci“ životní sféry, jednak osobní válečná zkušenost. Martenův styl v proměnách chápu jako kategorii *eticko-anestetickou* (Welsch 1991). *Cyklus* druhé redakce předpokládal čtenáře jako subjekt destabilizovaný válečnou situací, navíc obklopený moderním uměním založeným na excesech senzuality, expresi, nonsensu a iracionalitě. Proměna kompozice a rušení vazeb na *pretexty*, čili redukce *aluzí* (zejména *mott*) či jejich rekontextualizace, byly nutnou úpravou vyžádanou situací. Jejich cílem bylo „uzavření“ díla, tzn. omezení možností potulného estetického kontemplování (paterovské „wandering“), rychlá a jednoznačná explikace významu uměleckých děl i mytologických motivů (například Narcis, Titán), a tím celková proměna smyslu *Cyklu*.

Nová podoba an-estetiky díla je založena na emocionálním oproštění a „odestetizování“ stylu, tedy na jeho celkové de-ornamentizaci, kam řadíme i proměnu aluzivnosti. Cílem byla redukce elementů, které autor v perspektivě válečných let hodnotil jako v negativním smyslu *dekadentní*, přebytečné, podprahově agresivní, potenciálně vzbuzující negativní reminiscence. Proměna *Cyklu* druhé redakce spočívá v přepisu stylizovaného „jazyka přírody, jazyka nervů“ v přirozený „jazyk ducha“, který měl čtenáře vést k emocím „vyšším“, intelektuálním a morálním ve spolupráci s estetickými. Šlo o zjednodušení syntaxe, redukci medicínsko-technického slovníku bez původního nociónálního rozměru, dále o redukci prvků hudebnosti a výrazů evokujících tělesnost, smyslovost, afekt, emocionalitu. Stylová proměna je výrazem snahy uměleckou cestou revitalizovat, tzn. mobilizovat racionalitu člověka. Akcent Martenova univerzalizmu se měnil, revidovaný styl se otevíral širšímu poli (běžných) českých čtenářů, lexikální „antická vrstva“ byla částečně odstraněna. Tyto jazykové úpravy jsou též vnitřně provázané s exegetickým komentováním antického mýtu. Martenova nová univerzalistická koncepce celkově nabývala kontextualizované, středoevropsky lokalizované podoby, jež měla jazykově i motivicky zdůraznit myšlenku „češství“ v rámci všelidství.

(I) „Intertextualita“ a její hodnocení. V úvodní kapitole (1) první části disertace jsou stručně nastíněny dvě hlavní linie teorie intertextuality (tzv. širší/progresivní a užší/traditionalistické/deskriptivní pojetí), dále pojmy dílo-text, styl, diskurs, interdiskursivita, modelový autor aj. Analýza mezitextových vztahů v této práci tvoří součást analýzy stylu, jenž je neoddělitelnou součástí v utváření jeho smyslu (Hausenblas 1996). Východiskem je mi pojetí mezitextových vztahů Jiřího Homoláče (Homoláč 1996). Jeho typologii *aluze*, jež je založena na

setkávání textové non/intence ne/signalizované různými způsoby a čtenářova textového repertoáru, se pokouším rozšířit a uzpůsobit zkoumanému materiálu. Současně se opírám o recepční přístup Wolfganga Isera (Iser 1971) a práce Baldine Saint Girons (Saint Girons 2008), kteří navazují na linii myšlení H. G. Gadamera (Gadamer 1990). *Aluze*, jež má vést ke spojení dvou textů a jejich kontextů, předpokládá čtenářův *horizont očekávání* (*Erwartungshorizont*) a zároveň tento horizont dále modeluje. Martenova próza se vyznačuje svou kritičností a polemičností. V návaznosti na Petra Mareše a Udo Hebela (Mareš 1983; Hebel 1991) se tedy pokouším rozvést problematiku *metatextovosti* beletristického textu, konkrétně metatextového potenciálu *aluzí* a jejich součinnosti s metatextovými vyjádřeními v utváření významové výstavby díla. Povahu *aluze* jako stylového prvku estetismu se snažím osvětlit pomocí dvojice *auto-nomie* umění ve smyslu svobodné hry, možnosti sjednocení kódů, symbolů, citací, motivů (včetně jejich popírání, znevažování) a „formální“ *non-autonomie*, tzn. nutné vevázanosti textu v jiné texty, jež současně zakládá otevřenost díla směrem ke čtenáři v procesu *konkretizace* jakožto recepce s estetickým zaměřením (Vodička 1998).

Kapitola *Debata o „plagiátu“* (2) se pokouší nastínit způsoby chápání vztahů mezi díly v rámci umělecko-teoretických debat období *fin de siècle*, které ve výsledku směřovaly k vymezení duchovních specifíků kategorií *styl* a *stylizace*. „Cizí“ element či „stopa“ díla časově předcházejícího nebo soudobého byly jakožto „opakování“ často nahlíženy jako symptom krize (individuální, kolektivní, národní). Docházelo tak ke konstruování i zneužívání vnitřních souvislostí v konceptech jako „odvozenost“, „plagiát“, „epigonství“, „dekadence“, „ne-životnost“, „ne-organičnost“, „ne-originalita“, „ne-původnost“ aj. Současně byly tyto souvislosti modernistickými kritiky využívány v jejich estetických programech. Klade si zde otázku, jak se umělci-kritici v tomto směru vyrovnávali s imperativem modernosti jako nutností neustálé inovace, „geniality“ a „neopakovatelnosti“ na jedné straně a současně s potřebou ukotvení v (duchovní) tradici a navazování na ni na straně druhé. Časové mezníky v této analýze představuje přelom osmdesátých a devadesátých let devatenáctého století, tzn. první diskuse o symbolismu a dekadenci v českém prostředí, a období krátce po roce 1910 (s přesahem ke *konkretizacím* Martenova díla v roce 1917). Kromě Martenových textů je formulace tématu sledována zejména v časopisech *Čas* (Jan Herben) a *Naše doba* (T. G. Masaryk), v projevech F. X. Šaldy (*Rozhledy*, *Novina*) a představitelů české dekadence sdružených kolem časopisu *Moderní revue* (Arnošt Procházka, Jiří Karásek ze Lvovic). Jako zdrojová oblast pro utváření interferencí mezi „plagiátem“ ve smyslu nemorální formy opakování a „dekadentní“ umělostí, vyčerpáním, krizí, nesvébytností, mechaničností, materialitou apod. jsou čteny texty osobností jako například Paul Bourget, Friedrich Nietzsche, Arthur Schopenhauer, Max Nordau, Ernest Hello.

Na otázku, jak na *Cyklus rozkoše a smrti* v letech 1907–1917 reagovali empiričtí čtenáři, odpovídá kapitola *Kritické konkretizace Martenovy beletrie* (3). Pozornost byla ve své době upřena na kategorii *stylu*, jeho znejistňující (zastírající i provokující) „netransparentnost“ v zaměření na výraz sám. Předkládaná analýza literárně-kritického obrazu Miloše Martena je omezena na bezprostřední reakce na jeho úmrtí. Nekrology dokládají diskuse nad problematickým vřazováním Martena do české literatury a umožňují zachytit vznik narativu o osobnosti a díle „umělce-estéta“, *enfant terrible* a reprezentanta dekadence s typickými atributy.

(II) Intertextualita a interpretace. Druhá část disertace sestává ze tří interpretačních kapitol, z nichž první je věnována Martenovým juveniliím *Mstitel*, *Dáma se psem* a *Čin* (4). Interpretaci *Cyklů* předchází kapitola o problematice moderního románu (5). Představen je *ex post*-koncept (evropského) *dekadentního románu* (Pross 2013) jako možnost „překonávání“ dekadence jejím vyprávěním. Jak svědčí zprávy z ego-dokumentů, Marten původně začal psát *Cyklus* jako programní typ moderního románu, následně však svou knihu prezentoval „pouze“ jako soubor novel. Pokouším se tedy zodpovědět otázku, vzhledem k jaké tradici, vizi, modelu autor své dílo jako pokus či mezižánr posuzoval. V této souvislosti je též věnován prostor Martenovu ranému teoretickému příspěvku o „krizi (českého) románu“, který tvořil součást diskusí o legitimitě tzv. psychismu/psychického naturalismu a o možnostech renovace románu a epiky po roce 1900. Podkapitola *Následky četby. Mezi nákazou a rozuměním* (4.6) je věnována zejména problematice tzv. estetických emocí z pohledu dobové estopsychologie, s jejímž konstruktem ideálního recipienta v ideálním světě byl Marten nucen se spolu s dalšími kritiky vyrovnávat jako čtenář, umělecký kritik i prozaik. Představen je též Martenův koncept umělecké *rezonance* a program „estetické výchovy“, jež byly výrazem autorova estetického idealismu ukotveného v modelu řecké harmonické kultury a současně kritickou reakcí na deterministické (rasové) teorie.

Interpretace redakcí *Cyklů rozkoše a smrti* (6 a 7) zahrnuje srovnání s časopiseckými verzemi jednotlivých textů. Pozornost je zaměřena na posun v užívání „šifrovaných“ *aluzí* směrem ke komentáři, který je výrazem proměny projekce vztahu moderního člověka k umění, mýtu a dějinám, resp. strategickým omezením možností četby. Interpretace doplňují čtyři *intermezza*. Tyto stručné exkursy osvětlují fenomény, koncepty a teorie tvořící součást historické reality, k níž texty odkazují, resp. součást dobového literárního, metaliterárního a ideového diskursu: (I) Nietzscheova filozofie jako „společný jazyk“ české umělecké a intelektuální scény kolem roku 1900; (II) incest jako literární motiv, kulturní symbol a medicínské téma období *fin de siècle*; (III) teorie dědičné degenerace jako „nálež“ univerzální příčiny (všeho); (IV) teorie „společství krve a ducha“ – příklad Taine. Analýzy Martenovy beletrie umožňují tvrzení, že filozofie Friedricha Nietzsche (kromě Schopenhauerovy) byla autorovým trvalým zdrojem inspirace a referenčním rámcem

(například myšlenka sílení v bolesti, *amor fati*, vitalistní antikizování jazyka, stylizace díla, modelové postavy). Dramatický obrat v hodnocení Nietzsche, tak jak se jeví zejména v autorových ego-dokumentech, se pokouším představit v podkapitole *Nietzsche revisited* (7.2).

(III) Styl: Melancholie a provokace. Název třetí části práce chce vystihnout jazykový styl *Cyklu* první redakce, který je výrazem *melancholie* necelosti a vědomí propastné nedostupnosti ideálu i *provokací* k neustálému pokoušení o jeho dosažení uměním i životem. Jádrem této části práce je analýza jazyka a stylu jednak v perspektivě Martena jako kritika a teoretika umění, jednak v perspektivě interpretace jazykově-stylové proměny Martenova díla. Kapitola *O stylu (a jazyce)* (8) se zabývá dobovými koncepcemi tzv. dekadentního stylu, které byly diskutovány také v českém prostředí devadesátých let. Jde o pendant k podkapitole *Co je dekadentní? Metafory rozpadu a představa jednoty* (2.2), který kompletuje reflexi „jazykové dekadence“ u Ernesta Hella, doplňuje názory Léona Bloye, J.-K. Huysmanse a F. X. Šaldy.

Pozornost v kapitole *Jazyk a styl* (9) je soustředěna na Martenovu konceptualizaci pojmů styl, jazyk a slovo, dekadence, stylizace, syntéza, ornament, tradice, „rasa“, harmonie aj. v rámci jeho esejů i ego-dokumentů. V této souvislosti je stručně nastíněn soudobý kontext úvah o jazyce, jež byly určovány organickým a rasovým paradigmatem (Hyppolite Taine, Ernest Renan). Částečně se zde též dotýkám tématu české revuální a akademické jazykové „politiky“ ve vztahu k uměleckým a kritickým projevům modernistů kolem roku 1900 (František Bartoš, *Srdce, Moderní revue*). Jádro kapitoly tvoří srovnání jazyka *Cyklů* a časopiseckých textových verzí. Příkladem je analýza jazykového stylu trojí verze textu *Mimo dobro a zlo*, tzn. analýza roviny formální (lexikální, morfologické, syntaktické) a sémantické. Martenův styl se snažím charakterizovat vymezením kategorie *estetistní expresivita*, následně analyzuji částečné rušení jejích prvků (po roce 1915) pro druhé vydání. Sleduji například významotvorné proměny lexika na ose čeština vs. slovo cizího (francouzského) původu jako výraz vitalistního antikizování i estetické distance. Současně ukazují, že počesťování lexika pro druhé vydání bylo vedeno širším ideovým záměrem. Příkladem je opozice „harmonie“ vs. pozdější „soulad“ jako výraz reformulace, resp. jednoznačnější formulace, konceptu (zdůraznění neredukovatelnosti subjektu na estetický objekt a naopak, distinkce životní harmonie v disharmonii od ideje harmonie jako totální). Dále analyzuji úpravy *epitet ornans*, syntaktických struktur, kam náležejí i proměny rytmu věty (postavení příklonky „se“). Usiluji o to ukázat, že proměna jazyka byla výrazem autorova zřetele k dějinnému kontextu, psychologii předpokládaných čtenářů, a tak měla projektovat zcela jinou působnost umění.

Předmětem kapitoly *Analýza – syntéza – vize* (10) jsou Martenovy nepublikované fragmentární reflexe o pohybu v žánrovém spektru. Na základě materiálů z pozůstalosti se pokouším rekonstruovat vedoucí myšlenky (fragmentů) studie/í o (českém) románu (kategorie

románové postavy, historie vs. drama, postavení a úkol romanopisce, Balzac a Dostojevskij jako vzor ad.) a snažím se je interpretovat v kontextu autorových publikovaných úvah o expandujícím lyrismu, o dramatu, syntéze v románu a moderní tragédii. Materiálová rekonstrukce i Martenovy umělecké aktivity po roce 1908 vedou k názoru, že autor spatřoval cestu k harmonizující moderní kultuře v anti-synkretických tendencích: mytologie a revolta proti řádu mýtu jsou doménou tragédie, podobenství nebo pohádky, čili stojí mimo román jako analyticko-kritickou syntézu zobrazující časovost a každodennost.

Závěrečné podkapitoly se pozastavují nad podobami *metatextovosti* Martenova díla, poukazují na motiv reflexe vlastní textové utvořenosti některých postav a na stylizaci *Cyklu* první redakce jakožto dekadentně-estetistní *fatální knihy*. K myšlence neoddělitelnosti stylu a „projektovaného smyslu skutečnosti“ se navrácí poslední podkapitola *Cesta za velkým stylem* (10.5), která stylovou proměnu *Cyklů* analyzuje prostřednictvím Welschova konceptu *an-aisthesis* a Jakobsonových jazykových funkcí (Jakobson 1995): celková proměna stylu díla ve *styl gravis* (de-ornamentalizace jako „de-emocionalizace“, „de-muzikalizace“, „de-poetizace/-estetizace“) spolu s referenčním ukotvením textu ve středoevropském časoprostoru měnila hierarchii tzv. jazykových funkcí. V abnormální historické situaci bylo dílo strategicky upraveno tak, aby primární estetická funkce vedle sebe uvolnila místo též jiným, zejména referenční/poznávací a s ní konativní/apelativní. Dílo takto mělo „tiše“ provokovat k jednání představením modelu. Šlo o autorovu strategii čtenářovy reorientace z minulosti na budoucnost v žité realitě, v čemž spočívá až jistý mesianistický rys nového *Cyklu* s modelovou postavou neselhávajícího hrdiny.

V první redakci *Cyklu* z roku 1907 umělecká vzdělanost, estetická kultura i ornamentální „dekadentní styl“ utvářely rafinovanou estetickou hru „na fatální knihu“. Současně je zde však přítomna kritická perspektiva v motivech patologické *estetizace přirozeného světa*, tedy kritika dehumanizace moderní estetickou kulturou v motivech lidí stvořených manipulací uměleckými obrazy a lidí dále manipulovatelných. Tento analyticko-kritický rozměr díla však v kontextu doby, již bylo určeno, většinou rozpoznáván nebyl. Modernistický projekt radikálního estetismu se Martenovi později jevil jako trvale neudržitelný: inscenace introspektivních průhledů do lidského *Já* spolu s *estetizací* extrémních emocí odvrací moderní subjekt od racionality. Autorova trvalá snaha o uhájení nezastupitelnosti umění jako možnosti estetického poznávání a alternativního prožívání skutečnosti je neoddiskutovatelná, stejně tak ovšem jeho skepse k nejnovějším moderním uměleckým směrům. Svou vlastní tvorbou a „přepisem“ textů minulých se tak Marten kantovské autonomie umění následně částečně vzdával. Dospíval nakonec k cestě uměleckého hledání nového prostoru svobody mimo oblast estetična, k hledání nové možnosti životní autonomie.

Domnívám se, že výsledky disertace by mohly být například využitelné pro přípravu Martenovy biografie a vydání cenných dokumentů z autorovy pozůstalosti (korespondence, zápisníky), případně též pro nové vydání Martenových próz a esejů. Zejména *Cyklus* první redakce byl ve své době požadavkem na vysokou míru čtenářovy spolu-tvůrčí účasti velmi moderní. Některé z *aluzí* jsou pro dnešního čtenáře těžko čitelné, včetně jazyka, jiné trvají. Domnívám se, že *Cykly* – v podobě „nepřístupně“ ornamentální i de-ornamentalizované – jsou však hodné pozornosti nejen jako dokumenty své doby. Mnohá jejich témata jako vůle k autodeterminaci a její úskalí, kulturní (de)formace subjektu, svůdnost totální harmonie, téma kosmopolis a hledání univerzalizmu na aktualitě nutně nezrácejí. Pokusila jsem se nastínit, že obě redakce *Cyklu* se mimo jiné vztahují k Nietzscheově filozofii, signalizovaně i „nesignalizovaně“. Onen „nietzschovský rodokmen“, či chceme-li paradigma, interdiskurs, je v nich přítomen a je ostatně patrný i v Martenově válečném fragmentu *Les*. Zdá se tedy, že tento interdiskurs může být podrobován kritice, uzpůsobován, transformován ve fúzi s křesťanstvím, ale svým způsobem trvá jako „rodokmen“ moderny, který otevírá možnosti dalším ověřováním a zkoumáním.

PRAMENY A LITERATURA (výběr)

ARCHIVNÍ PRAMENY

Fond Miloš Marten, LA PNP Praha

Fond Miloš Marten, Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy

Fond Zdenka Braunerová, LA PNP Praha

Fond Zdenka Braunerová, Středočeském muzeu v Roztokách u Prahy

Hellmuth-Brauner, Vladimír. (nedatováno). *Miloš Marten. Příspěvek k vývoji romantismu a avantgard* (strojopis). Fond Vladimír Hellmuth-Brauner, LA PNP.

PRAMENY

Miloš Marten

———. [Miloš Šebesta]. 1898–1899. „Poznámky“. *Moderní revue* 5, sv. 9: 146–148.

———. 1899–1900. „Mstitel“. *Moderní revue* 6, sv. 11: 282–284, 317–321, 349–352.

———. 1900–1901. „Dáma se psem“. *Moderní revue* 7, sv. 12: 202–208, 231–237.

———. 1901–1902a. „Čin“. *Srdce* 1: 21–23, 48–50, 141–144.

———. 1901–1902b. „Émile Zola: Hřích abbého Moureta“. *Moderní revue* 8, sv. 13: 537–538.

———. 1901–1902c. „K otázce českého románu“. *Srdce* 1: 37–39, 83–85, 108–110.

———. 1901–1902d. „Otakar Theer. Výpravy k já. Básně“. *Srdce* 1: 24–25.

———. 1901–1902e. „Mimo dobro a zlo“. *Moderní revue* 8, sv. 13: 18–30, 83–96, 150–158, 213–222, 262–274.

———. 1901–1902f. „Recitace“. *Moderní revue* 8, sv. 13: 481–484.

- . 1901–1902g. „Spisy kritické a literárně historické“. *Moderní revue* 8, sv. 13: 596–604.
- . 1901–1902h. „Spolu kosmem“. *Moderní revue* 8, sv. 13: 459–468, 505–509.
- . 1902a. „E. A. Poe: Dobrodružství Arthura Gordona Pyma“. *Česká revue* 6: 450–453.
- . 1902b. „Honoré de Balzac: Chagrinová kůže. Román“. *Česká revue* 6: 164–167.
- . 1902c. „Maxim Gorkij: Foma Gordějev“. *Česká revue* 6: 353–356.
- . 1902d. „Mimo anarchii...“. *Nový kult* 4: 25–26, 15. února 1902.
- . 1902e. „Otokar Březina. Analýza ideologická“. *Česká revue* 6: 216–223; 305–310.
- . [M. Š.]. 1902f. „Slovo o individualismu“. *Studentské směry*, 1–4.
- . 1902–1903a. „Dopis redaktorovi“. *Moderní revue* 9, sv. 14: 447–448.
- . 1902–1903b. „Dramata S. Przybyszewského“. *Moderní revue* 9, sv. 14: 319–324.
- . 1902–1903c. „Francouzské knihy“. *Moderní revue* 9, sv. 14: 26–30.
- . 1902–1903d. „Kriterion života“. *Moderní revue* 9, sv. 14: 3–13.
- . 1902–1903e. „Nečasové úvahy“. *Česká revue* 6: 356–357.
- . 1902–1903f. „Renesanční drama“. *Moderní revue* 9, sv. 14: 65–70.
- . 1903a. „Dokument“. *Volné směry* 7: 277–279.
- . 1903b. „Karáskovy Renesanční touhy v umění. Kritické studie 1893–1902“. *Česká revue* 6: 161–166.
- . 1903c. *Otokar Březina*. Praha: Symposion.
- . 1903d. „Štěstí rezonance“. *Volné směry* 7: 221–228.
- . 1903–1904a. „Élémir Bourges“. *Moderní revue* 10, sv. 15: 328–336.
- . 1903–1904b. „Irena“. *Moderní revue* 10, sv. 15: 161–168, 221–223, 250–256.
- . 1904–1905a. „Boje o zítřek“. *Moderní revue* 11, sv. 16: 572–576.
- . 1904–1905b. „Půlnoční dítě“. *Moderní revue* 11, sv. 16: 214–218, 251–261, 329–341, 370–375, 430–436, 461–473.
- . 1905a. *Eduard Munch*. Praha: Zdenka Braunerová.
- . 1905b. „Élémir Bourges, předmluva k románu“. In *Ptáci odletí a květy opadají*, I–XXII. Praha: Jan Otto.
- . 1906. „Nikolaj Konstantinovič Roerich“. *Dílo* 4: 25–52.
- . 1906–1907a. „K renesanci tragédie“. *Moderní revue* 13, sv. 19: 217–233.
- . 1906–1907b. „Nový profil: André Suarès“. *Moderní revue* 13, sv. 19: 367–377.
- . 1906–1907c. „Péladan proti Tainovi“. *Moderní revue* 13, sv. 19: 52–55.
- . 1906–1907d. „Z pařížských výstav I, II“. *Moderní revue* 13, sv. 19: 440–450, 524–535.
- . 1907. *Cyklus rozkoše a smrti*. Praha: B. Kočí.
- . 1907–1908a. „Bolesław Biegas“. *Moderní revue* 14, sv. 20: 408–417.
- . 1907–1908b. „Eseje“. *Moderní revue* 14, sv. 20: 574–581.
- . 1907–1908c. „Jean Dorsal“. *Moderní revue* 14, sv. 20: 587–593.
- . 1907–1908d. „Literární historie a kritika“. *Moderní revue* 14, sv. 20: 304–313.
- . 1907–1908e. „Populární esejistika“. *Moderní revue* 14, sv. 20: 613–617.
- . 1907–1908f. „Z pařížských výstav III–VIII“. *Moderní revue* 14, sv. 20: 121–126, 197–202, 262–266, 373–376, 468–474, 514–521.
- . 1908–1909a. „Antika a p. Chalupný“. *Moderní revue* 15, sv. 21: 66–68.
- . 1908–1909b. „Poznámka o kritice Vodákově v ‚Času‘“. *Moderní revue* 15, sv. 21: 463–464.
- . 1909a. „Élémir Bourges“. *La Rénovation esthétique*, č. 56 (říjen): 243–254.
- . 1909b. *Emaily, čalouny, sklo: Teniševá, Robin, Braunerová*. Topičův salon. Praha: Unie.
- . 1909c. „Jean Dorsal“. *La Rénovation esthétique*, č. 45 (leden): 119–125.
- . 1909d. *Kniha silných. Umělci a básníci*. Praha: Kamila Neumannová.
- . 1909e. *Talaškino. Moderní práce ruského lidu ze školy kněžny Marie Teniševové*. Topičův salon. Praha: Unie.
- . 1909f. „Úvodní slovo“. In Paul Gauguin. *Noa Noa*, 7–13. Praha–Olšany: Kamila Neumannová
- . 1910. *Kniha silných*. Praha: Kamila Neumannová.
- . 1910–1911a. „Marius Epikurejec, k románu Waltera Patera napsal Miloš Marten“. *Moderní revue* 17, sv. 23: 566–577.
- . 1910–1911b. „Z realistického Olympu“. *Moderní revue* 17, sv. 23: 523–524.
- . 1911a. *Cortigiana*. Praha: Kamila Neumannová.

- . 1911b. *O básníka*. Královské Vinohrady: Nákladem vlastním.
- . 1913a. *Dravci: tři novely*. Praha: F. Hovorka.
- . 1913b. „Karel Sabina“. *Kalendář paní a dívek českých* 26: 30–39.
- . 1913–1914. „Le sculpteur tchèque François Bílek“. *L'Art et les artistes* 8: 57–63.
- . 1914a. „Antonín Sova“. *Květy* 36: 24–29.
- . 1914b. „Futurismus“. *Dílo* 12: 25–36.
- . 1914c. „Krise umění“. *Dílo* 12:153–167.
- . 1914d. „Rema. Skica k románu“. *Topičův sborník literární a umělecký* I (8): 358–363.
- . 1916. *Akord*. Praha: B. Kočí.
- . 1917–1918. „Z pozůstalosti Miloše Martena. Les. – Z Cyklu ‚Trojan‘ (Část skici k první novele) – Stroj. Fragment“. *Topičův sborník literární a umělecký* 5, 67–70.
- . 1925a. *Cyklus rozkoše a smrti*. Praha: Ladislav Kuncič.
- . 1925b. *Pan Antonín Macek, Praha II., Hybernská 7 [Martenuv dopis z 17. 3. 1913]*. Praha: Karel Zink.
- . 1933. *Několik listů z válečného roku 1915*. Litomyšl: Josef Portman.
- . 1937. *Několik listů z deníku Miloše Martena*. Litomyšl: Josef Portman.
- . (1906–1907) 1983a. „O lyrickém impresionismu“. In *Imprese a řád*, ed. Emanuel Macek, 69–94. Praha: Odeon.
- . (1906) 1983b. „Styl a stylizace“. In *Imprese a řád*, ed. Emanuel Macek, 15–65. Praha: Odeon.

Ostatní prameny

- (–il). 1907. „Aristokrat“. *Lidové noviny* 15, č. 242: 2, 2. září 1907.
- (A. V.). 1916. „Literatura“. *Národní listy* 56, č. 223: 9, 13. srpna 1916.
- Asunción Silva, José. (1925) 2006. *Poesía; De sobremesa*, ed. Remedios Mataix. Madrid: Cátedra.
- Barrès, Maurice. (1894) 2011. *Du sang, de la volupté et de la mort*. Lyon: Palimpseste.
- Bartoš, František. (1891) 1893. *Rukověť správné češtiny*. Telč: Emil Šolc.
- Baudelaire, Charles. (1857) 1993. „Les Fleurs du Mal“. In *Œuvres complètes I*, ed. Claude Pichois, 1–145. Paris: Gallimard.
- Berg, Leo. 1892. *Naturalismus. Zur Psychologie der modernen Kunst*. München: Poessl.
- Bergson, Henri. (1907) 2013. *L'évolution créatrice*, ed. Frédéric Worms a Arnaud François. Paris: PUF.
- Bernard, Émile. 1909. „Choses diverses. Art“. *La Rénovation esthétique*, č. 49 (květen): 40–41.
- . 1910–1911. „Proti impresionismu“. Přel. Josef Marek, *Moderní revue* 17, sv. 23: 113–118.
- Bitnar, Vilém. 1918. „Miloš Marten. Příspěvky k poznání života a díla básníka“. *Archa* 6 (1–2): 25–28.
- . 1926. *Bibliografie díla Miloše Martena*. Praha.
- Bloy, Léon. 1891. „L'Incarnation de l'adverbe“. *La Plume*, č. 51: 177–180, 1. června. 1891
- Bourges, Élémir. 1905. *Ptáci odletí a květy opadají*. Přel. Miloš Marten. Praha: Jan Otto.
- Bourget, Paul. (1883) 1993. *Essais de psychologie contemporaine: études littéraires*, ed. André Guyaux. Paris: Gallimard.
- Claudel, Paul. 1901. *L'Arbre*. Paris: Société des Mercure de France.
- Čas. 1913. „Dravci“, 27, č. 266: 6, 28. září 1913.
- Čechov, A. P. (1899, orig.) 1902. „Dáma s psíčkem“. Přel. Bořivoj Prusík. *Besedy Času* 7, č. 50–51: 393–398, 14. září 1902; č. 52: 409–410, 21. září 1902.
- D'Annunzio, Gabriele. (1895, orig.) 1910. *Panny ze skal*. Přel. J. Rowalský. Praha: Jos. R. Vilímek.
- Dante. (1472) 1991. *Commedia*, ed. Anna Maria Chiavacci Leonardi. Milano: Arnoldo Mondadori.
- Dyk, Viktor. 1896–1897. „Pomsta“. *Moderní revue* 3, sv. 5: 38–40, 88–90.
- . 1909. „Fejeton. O duchu naší kritiky“. *Lumír* 37, č. 5: 230–231, 18. ledna 1909.
- . 1912. „Kapitola o hořci“. *Lumír* 40, č. 8: 378–380, 18. května 1912.
- Fischer, Otokar. 1907. „Sen a přání“. *Národní listy* 47, č. 204: 1–2, 26. června 1907.
- . (1925) 2014. „Psychoanalýza a literatura“. In *Literární studie a stati I*, ed. Michael Špirit. 77–81. Praha: Filozofická fakulta UK v Praze.
- Fraenkl, Pavel. 1907. „Zprávy z nakladatelství“. *Národní obzor*, č. 41: 11, 28. září 1907.

- Freud, Sigmund. (1920) 1987a. „Jenseits des Lustprinzips“. In *Gesammelte Werke: chronologisch geordnet 13*, ed. Anna Freud, E. Bibring, W. Hoffer a kol., 1–69. Frankfurt/Main: S. Fischer.
- . (1924) 1987b. „Das ökonomische Problem des Masochismus“. In *Gesammelte Werke: chronologisch geordnet 13*, ed. Anna Freud, E. Bibring, W. Hoffer a kol., 371–383. Frankfurt/Main: S. Fischer.
- Gellner, František (F. G.). 1913. „Drobnosti z oboru umělecké živnosti“. *Lidové noviny* 21, č. 17: 1–2, 18. ledna 1913.
- de Gobineau, Arthur. (1853) 1982. „Essai sur l'inégalité des races humaines“. In *Œuvres I*, ed. Jean Boissel, *Œuvres / Gobineau*, 133–1174, 1216–1471, 1473–1507. Paris: Gallimard.
- Hellmuth-Brauner, Vladimír. 1937. „K výročí Miloše Martena“. *Literární noviny*, č. 10: 3, 25. září 1937.
- . 1944. „Doslov“. In Miloš Marten. *Pohádky a podobenství*, ed. Vladimír Hellmuth-Brauner, 53–56. Praha: Erna Janská.
- Hello, Ernest. (1872) 1998. *L'homme*. Paris: Éditions l'Écritoire.
- Hennequin, Émile. 1888. *La critique scientifique*. Paris: Perrin.
- Hilar, Karel Hugo. 1907. „Maniak analýzy“. *Pokroková revue* 4: 400–406.
- Hladík, Václav. 1901. „Nový román“. *Lumír* 29, č. 29: 351, 19. dubna 1901.
- Holub, Emil. 1880. *Sedm let v jižní Africe od Dra Emila Holuba*. Praha: Jan Otto.
- Huysmans, J.-K. (1884) 1993. *À rebours*, ed. Marc Fumaroli. Paris: Gallimard.
- Chalupný, Emanuel. 1917. „K charakteristice Miloše Martena. Vzpomínky a dojmy“. *Kmen* 1, č. 32: 1–3, 20. září 1917.
- . 1941. „Mistr a epigon“. In Šalda, F. X. – Marten, Miloš. *Vzájemná korespondence*, ed. Emanuel Chalupný, 7–11. Praha: Melantrich.
- Jackson, Holbrook. (1913) 1922. *The Eighteen Nineties: A Review of Art and Ideas at the Close of the Nineteenth Century*. London: G. Richards.
- Karásek ze Lvovic, Jiří. 1898. *Mimo život: román Jiřího Karáska: psán roku 1894*. Velké Meziříčí: Šašek a Frgal.
- . 1906. „Chimérické výpravy“. In *Spisy Jiřího Karáska ze Lvovic* 8, ed. Hugo Kosterka. Praha: Symposion.
- . 1907. „Z plynoucí chvíle. Cyklus rozkoše a smrti“. *Moderní revue* 8, sv. 19: 438–440.
- . 1911–1912. „Kapitola k problému původnosti a napodobení“. *Moderní revue* 18, sv. 24: 228–236.
- . 1917–1918. „Za Milošem Martenem“. *Moderní revue* 24, sv. 32: 8–13.
- . 1927. *Tvůrcové a epigoni: kritické studie*. Praha: O. Štorch-Marien.
- . 1995. *Básně z konce století*. Praha: Thyrus.
- . (1895) 1989. „Stojaté vody“. In *Vteřiny duše. Drobná próza české secese*, ed. Jiří Kudrnáč, 56–73. Praha: Odeon.
- . (1907, 1908, 1925) 2012. *Romány tři mágů*. Praha: Volvox Globator.
- Krecar, Jarmil. 1917. „In memoriam Miloše Martena“. *Knihomil*, č. 4 (leden): 93–96.
- Krejčí, F. V. 1895. „Nové proudy a dekadence“. *Rozhledy*, 4: 12–16.
- Kuncíř, Ladislav. 1969. „Z galerie přátel“. *Lidová demokracie* 25, č. 251: 4, 24. října 1969.
- Laichter, Josef. 1908. „Literatura“. *Naše doba* 15: 58–63.
- . 1919. „Ukázka české dekadentní literatury“. In *Uměním k životu*, 23–29. Praha: Nákladem Jana Laichtera.
- Landsberg, Hans. 1911–1912. „Das literarische Plagiat“. *Zeitschrift für bücherfreunde* 3, č. 1: 121–125.
- Langer, František. 1912. „Miloš Marten: Cortigiana“. *Umělecký měsíčník* 1, č. 5 (únor): 143.
- Loti, Pierre. (1881) 1992. *Le roman d'un spahi*, ed. Bruno Vercier. Paris: Gallimard.
- Lukács, György. (1911) 2011. *Die Seele und die Formen: Essays*, 1, ed. Frank Benseler a Rüdiger Dannemann. Bielefeld: Aisthesis Verlag.
- Macek, Antonín (Mck.). 1917. „Z kulturního světa. V Miloši Martenovi...“. *Zlatá Praha* 34, č. 45: 539, 8. srpna 1917.
- Macek, Emanuel. 1983. „Vidina řádu“. In Miloš Marten. *Imprese a řád*, ed. Emanuel Macek, 119–146. Praha: Odeon.
- Mahen, Jiří. 1912. „Hořec“. *Lidové noviny* 20, č. 141: 1–2, 24. května 1912.
- Mácha, Rudolf Bedřich. 1907. „Cyklus rozkoše a smrti. Miloš Marten“. *Moravský kraj*, 7. září 1907.
- Máchal, Jan. 1902. *O českém románu novodobém*. Praha: Springer.

- Mallarmé, Stéphane. (1869, 1887) 1998. „Herodiade“. In *Œuvres complètes I*, ed. Bertrand Marchal, 3–48. Paris: Gallimard.
- Masaryk, Tomáš Garrigue. 1894–1895. „Několik myšlének o literárním eklekticismu („Twardowski“ p. Jaroslava Vrchlického)“. *Naše doba* 2 (4): 314–337, 385–407.
- . (1884) 1926. *O studiu děl básnických*. Praha: Nákl. Gustava Voleského.
- . 1996. *Rusko a Evropa III*, ed. Vratislav Doubek. Praha: Ústav Tomáše Garrigua Masaryka
- . (1894–1895) 2000a. *Česká otázka – Naše nynější krize – Jan Hus*, ed. Jiří Brabec. Praha: Masarykův ústav AV ČR.
- . 2000b. *Moderní člověk a náboženství*, ed. Jan Zouhar, Helena Pavlincová, Jiří Gabriel. Praha: Masarykův ústav AV ČR.
- . (1881, 1904) 2002. *Sebevražda hromadným jevem společenským moderní osvěty*, ed. Jindřich Srovnal. Praha: Masarykův ústav AV ČR.
- Michelangelo. (1623) 1960. *Michelangiolo Buonarroti. Rime*, ed. Enzo Noè Girardi. Bari: G. Laterza e figli.
- Mombert, Alfred. (1897) 2013. *Die Schöpfung*. Paderborn: Salzwasser Verlag.
- (N.). 1912. „Pan Miloš Marten“. *Lidové noviny* 20, č. 90: 3, 4. dubna 1912.
- Národní listy*. 1913. „Z nové beletrie (Miloš Marten: Dravci)“, 53, č. 211: 10, 3. srpna 1913.
- Neumann, S. K. 1911. „Plagiáty“. *Lidové noviny* 19, č. 243: 1–2, 3. září 1911.
- Nietzsche, Friedrich 2009. „Digitale Kritische Gesamtausgabe Werke und Briefe“, ed. Paolo D’Iorio *Nietzsche Source*. <http://www.nietzschesource.org/#eKGWb>.
- Nordau, Max. (1892) 1896. *Entartung*. Berlin: C. Duncker.
- Novák, Arne (–v–). 1906. „Styl a stylizace“. *Přehled* 4, č. 52: 899–900, 21. září 1906.
- . (A. N.). 1917a. „Miloš Marten“. *Lumír* 45, č. 10: 479–480, 26. září 1917.
- . 1917b. „Na paměť Miloše Martena“. *Venkov* 12, 1–3, 31. července 1917.
- . (A. N.). 1925. „Nové vydání Martenových povídek“. *Lidové noviny* 33, č. 334: 7, 7. července 1925.
- . (ne). 1927. „Dvě novely“. *Lidové noviny*. 35, č. 479: 9, 22. září 1927.
- . (AN.). 1937. „Na paměť Miloše Martena“. *Lidové noviny* 45, č. 364: 7, 23. července 1937.
- Novák, Arne a Jan Jakubec. 1907, 1913. *Geschichte der českischen Literatur*. Leipzig: C. F. Amelangs Verlag.
- Otomar, V. 1901–1902. „Naše posláním“. *Srdce* 1: 1–6.
- Pater, Walter. (1885, orig.) 1911. *Dojmy a myšlenky Maria Epikurejce*. Přel. Anna Fischerová. Praha: Kamila Neumannová.
- . (1873) 1925. *The Renaissance. Studies in Art and Poetry*. London: Macmillan.
- . (1889) 1927. *Appreciations with an Essay on Style*. London: Macmillan.
- Platon. 2000. *Faidros*. Přel. František Novotný. Praha: Oikoymenh.
- . 2005a. *Symposion*. Přel. František Novotný. Praha: Oikoymenh.
- . 2005b. *Ústava*. Přel. František Novotný. Praha: Oikoymenh.
- Poe, Edgar Allan. 2015. *The Annotated Poe*, ed. Kevin J. Hayes. Cambridge (Mass.): The Belknap Press of Harvard University Press.
- Polan, Bohumil. 1911–1912. „Miloš Marten: Cortigiana“. *Pokroková revue* 8: 331–332.
- Procházka, Arnošt. 1896. „K poslední fázi české poezie“. In *Almanach secese*, ed. S. K. Neumann, 69–79. Praha.
- . 1896–1897. „Plagiáty“. *Moderní revue* 3, sv. 5: 144–146.
- . 1899–1900. „Nový Schlaf“. *Moderní revue* 6, sv. 11: 222–224.
- . (1903) 1919. „Miloš Marten“. In *Diář literární a umělecký*, 206–208. Praha: Ludvík Bradáč.
- . (1895) 2000. *Prostibolo duše*, ed. Luboš Merhaut a Otto M. Urban. Brno: Pavel Křepela.
- Przybyszewski, Stanisław. 1895–1896a. „K psychologii individua. Chopin a Nietzsche“. *Moderní revue* 2, sv. 3, 4: 19–24, 27–29, 66–68, 86–91, 117–19, 126–28.
- . (1893) 1990: „Totenmesse“. In: *De profundis und andere Erzählungen*, ed. M. M. Schardt a Hartmut Vollmer, 7–41. Paderborn: Igel Verlag.
- Příloha „Národní Politiky“*. 1912. „Cortigiana“, 20, č. 30: 1, 21. ledna 1912.
- Příloha „Národní Politiky“*. 1913. „Dravci“, 11, č. 287, 19. října 1913.
- Rank, Otto. 1912. *Das Inzest-Motiv in Dichtung und Sage: Grundzüge einer Psychologie des dichterischen Schaffens*. Leipzig: F. Deuticke.
- Redakce – Čas. 1887a. „George Ohnet plagiátor?“. *Čas* 1, č. 4: 62, 5. února 1887.
- . 1887b. „Z literárního trhu“. *Čas* 1, č. 8: 122–124, 5. dubna 1887.

- . 1888. „Nepokradeš!“ *Čas* 2, č. 14: 219, 5. července 1888.
- . 1891. „O škole symbolistů“. *Čas* 5, č. 46: 730–732, 762–764, 31. ledna 1891.
- . 1896a. „Nepokradeš!“ *Čas* 10, č. 11: 167, 14. března.
- . 1896b. „Nepokradeš!“ *Čas* 10, č. 45: 713–716, 7. listopadu 1896.
- . 1896c. „Nepokradeš!“ *Čas* 10, č. 49: 772–773, 5. prosince 1896.
- . 1896d. „Z cizích časopisů. O plagiátech“. *Čas* 10, č. 29: 455–457, 18. července 1896.
- . 1898. „Nepokradeš!“ *Čas* 12, č. 6: 89–91, 5. února 1898.
- Redakce – Srdce. 1901–1902. „Ernest Gaubert: la reine Latina“. *Srdce* 1: 58.
- . 1902–1903. „Kritika. Fr. Bartoš: Nová rukověť správné češtiny“. *Srdce* 2: 97.
- Renan, Ernest. 1958. „Histoire générale et Système comparé des langues sémitiques“. In *Œuvres complètes* 7, ed. Henriette Psichari, 127–589. Paris: Calmann-Lévy.
- Reichmann, Jan. 1913. „Miloš Marten: Dravci“. *České slovo*, č. 204: 8, 24. srpna 1913.
- Ritter, William. 1907. „Lettres tchèques“. *Mercure de France* 68, č. 242: 372–377, 16. července 1907.
- . 1913. „Max Švabinský“. *L'art et les artistes* 18 (říjen 1913–březen 1914): 78–85.
- Rousseau, Jean-Jacques. (1782) 2012. „Essai sur l'origine des langues où il est parlé de la mélodie et de l'imitation musicale“. In *Écrits sur la musique. Œuvres complètes* 12, ed. Brenno Boccadoro, Alain Cernuschi, Amalia Collisani a Charles Porset, 369–533. Paris/Genève: Champion Slatkine.
- Sekanina, František. 1913. „Z naší moderní prózy novelistické“. *Příloha „Národní politiky“*, č. 287, 19. října 1913.
- Sezima, Karel. 1900a. „Glosy ke kritice a estetice oněch bouřlivých let devadesátých“. *Lumír* 28, č. 4: 286–288, 348, 10. května 1900.
- . 1900b. „Psychický genre“. *Lumír* 28, č. 31: 371–372, 20. července 1900.
- Shakespeare, William. (1609) 2002. *The Complete Sonnets and Poems*, ed. Colin Burrow. Oxford: Oxford University Press.
- Shelley, Percy Bysshe. (1820) 1968. *Prometheus Unbound: The Text and the Drafts: Toward a Definitive Edition*, ed. Lawrence John Zillman. New Haven-London: Yale University Press.
- Schäfer, Wilhelm. 1899. „Der Selbstmord des François“. *Pan* 5 (2): 79–84.
- Schlaf, Johannes. 1899. „Das dunkle Lied“. *Pan* 5 (1): 10.
- . (1900) 1923. *Das dritte Reich. Ein Berliner Roman*. Dresden: C. Reißner.
- Schopenhauer, Arthur. (1819) 1991. *Die Welt als Wille und Vorstellung* I, ed. Wolfgang von Löhneysen. Frankfurt/Main: Suhrkamp.
- Sova, Antonín. (1897) 2014. *Vybouřené smutky*, ed. Václav Vaněk. Brno: Host.
- Šalda, F. X. (1905) 1948. *Boje o zítřek: meditace a rapsodie*, ed. Jan Mukařovský. Praha: Melantrich.
- . (1892) 1949a. „Překlad v národní literatuře“. In *Kritické projevy I – Soubor díla F. X. Šaldy*, ed. Jiří Pistorius, 10, 139–155. Praha: Melantrich.
- . (1893) 1949b. „Román sociální“. In *Kritické projevy I – Soubor díla F. X. Šaldy*, ed. Jiří Pistorius, 10, 229–256. Praha: Melantrich.
- . (1892) 1949c. „Syntetismus v novém umění“. In *Kritické projevy I – Soubor díla F. X. Šaldy*, ed. Jiří Pistorius, 10, 11–54. Praha: Melantrich.
- . (1897) 1950a. „Karel Hlaváček: Pozdě k ránu“. In *Kritické projevy III – Soubor díla F. X. Šaldy*, ed. Karel Dvořák, 12, 194–202. Praha: Melantrich.
- . (1895) 1950b. „K otázce dekadence“. In *Kritické projevy II – Soubor díla F. X. Šaldy*, ed. Felix Vodička, 206–222. Praha: Melantrich.
- . (1895) 1950c. „Z nové české beletrie: Jiří Karásek, Stojaté vody“. In *Kritické projevy II – Soubor díla F. X. Šaldy*, ed. Felix Vodička, 11, 223–245. Praha: Melantrich.
- . (1898) 1951. „Jiří Karásek ze Lvovic: Sexus necans“. In *Kritické projevy IV – Soubor díla F. X. Šaldy*, ed. Rudolf Havel, 13, 27–33. Praha: Melantrich.
- . (1909) 1953a. „Spisovatelova zodpovědnost nebo nezodpovědnost za jeho figury a reky?“ In *Kritické projevy VII – Soubor díla F. X. Šaldy*, ed. Karel Dvořák, 16, 391–392. Praha: Československý spisovatel.
- . (1909) 1953b. „Viktor Dyk: Píseň o vrbě“. In *Kritické projevy VII – Soubor díla F. X. Šaldy*, ed. Karel Dvořák, 16, 282–288. Praha: Československý spisovatel.
- . (1912) 1954a. „Břetislav Foustka: Ochrana dětství a mládeže (Glosy)“. In *Kritické projevy IX – Soubor díla F. X. Šaldy*, ed. Rudolf Havel a Ludmila Lantová, 18, 95–96. Praha: Československý spisovatel.

- . (1912) 1954b. „Jiří Karásek ze Lvovic: Posvátné ohně. Novely“. In *Kritické projevy IX – Soubor díla F. X. Šaldy*, ed. Rudolf Havel a Ludmila Lantová, 18, 34–40. Praha: Československý spisovatel.
- . (1912) 1954c. „Novoklasicismus“. In *Kritické projevy IX – Soubor díla F. X. Šaldy*, ed. Rudolf Havel a Ludmila Lantová, 18, 15–28. Praha: Československý spisovatel.
- . (1912) 1954d. „Případ Siebenscheinův... (Glosy)“. In *Kritické projevy IX – Soubor díla F. X. Šaldy*, ed. Rudolf Havel a Ludmila Lantová, 18, 100–102. Praha: Československý spisovatel.
- . (1917) 1957a. „Miloš Marten“. In *Kritické projevy X – Soubor díla F. X. Šaldy*, ed. Emanuel Macek, 19, 154–162. Praha: Československý spisovatel.
- . (1917) 1957b. „Na okraje odkazu Martenova čili o světské zbožnosti“. In *Kritické projevy X – Soubor díla F. X. Šaldy*, ed. Emanuel Macek, 19, 181–186. Praha: Československý spisovatel.
- . (1909) 1961. „Moderní literatura česká“. In *Studie z české literatury, Soubor díla F. X. Šaldy*, ed. Rudolf Havel, 8, 10–59. Praha: Československý spisovatel.
- . (1916/1917) 2016. *Loutky i dělníci boží: román milostný*, ed. Jiří Flaišman a Michal Kosák. Praha: Institut pro studium literatury.
- Šalda, F. X. – Miloš Marten. 1941. *Vzájemná korespondence*, ed. Emanuel Chalupný. Praha: Společnost F. X. Šaldy: Melantrich.
- Taine, Hippolyte-Adolphe. 1869. *Philosophie de l'art en Grèce*. Paris: Germer Baillière.
- . (1863) 1999. *Histoire de la littérature anglaise. Coeuvres-et-Valsery: Ressenouvenances*.
- Theer, Otakar. 1900. „Honoré de Balzac: Eugenie Grandetová“. *Lumír* 29, č. 6: 75–76, 9. listopadu 1900.
- . 1901. „K psychologii nejmladších“. *Lumír* 29, č. 27: 327–328, 5. dubna 1901.
- . 1907. „Naše nynější próza“. *Lumír* 35, č. 10: 451–457, 17. září 1907.
- (vkb.). 1907. „Cyklus rozkoše a smrti“. *Osvěta lidu* 12, č. 99, 10. září 1907.
- Vodák, Jindřich (anonym). 1907a. „Nové pokolení I“. *Čas* 21, č. 262: 3–4, 22. září 1907.
- . (anonym) 1907b. „Nové pokolení II“. *Čas* 21, č. 269: 2–3, 29. září 1917.
- . (jv) 1909. „Z naší nejmladší kritiky“. *Čas* 23, č. 134: 4, 16. května 1909.
- . (anonym) 1917. „Miloš Marten“. *Lidové noviny* 25, č. 216: 1–2, 8. srpna 1917.
- . (anonym) 1933. „Vzpomínka na Martena a Heyduka“. *České slovo* 25: 10, 5. února 1933.
- Vrchlický, Jaroslav. 1959. *Sonety samotáře (Sonety samotáře – Nové sonety samotáře – Poslední sonety samotáře – Prchavé iluze a věčné pravdy)*, ed. Vítězslav Tichý. Praha: SNKLHU.
- Wagner, Richard. (1850) 1983. „Das Kunstwerk der Zukunft“. In *Dichtungen und Schriften: Jubiläumsausgabe in zehn Bänden*, 6, ed. Dieter Borchmeyer, 9–157. Frankfurt/Main: Insel Verlag.
- Weininger, Otto. (1903) 1947. *Geschlecht und Charakter; eine prinzipielle Untersuchung von Otto Weininger*. Wien: W. Braumüller.
- Wilde, Oscar. (1890–1891) 2011. *The Picture of Dorian Gray*, ed. Nicholas Frankel. Cambridge, Mass: Belknap Press of Harvard University Press.
- z Wojkowicz, Jan. 1901. „O snahách nejmladší literatury“. *Lumír* 29, č. 30: 362–363, 26. dubna 1901.
- Zola, Émile. (1871) 1990. „Fortune de Rougons“. In *Les Rougon-Macquart: histoire naturelle et sociale d'une famille sous le second Empire 1*, ed. Armand Lanoux a Henri Mitterand, 1–315, 1532–1567. Paris: Gallimard.

SEKUNDÁRNÍ LITERATURA

- Alexandre, Didier a Xavier Galmiche, eds. 2015. *Paul Claudel et la Bohême. Dissonances et accord*. Paris: Classiques Garnier.
- Amela, Yao. 1987. „Quelques ‚grands auteurs‘. Hugo, Nerval, Baudelaire, Rimbaud“. *Notre librairie. Images du Noir dans la littérature occidentale. 1- Du Moyen-âge à la conquête coloniale*, č. 90 (říjen–prosinec): 40–47.
- Assoun, Paul-Laurent. 1997. *Psychanalyse*. Paris: PUF.
- Bachtin, Michail Michajlovič 1971. *Dostojevskij umělec: k poetice prózy*. Přel. Jiří Honzík. Praha: Československý spisovatel.
- . 1979. *Die Ästhetik des Wortes*. Přel. Rainer Grübel a Sabine Reese. Frankfurt/Main: Suhrkamp.
- Bednaříková, Hana. 2000. *Česká dekadence: Kontext, text, interpretace*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.

- Besser, Stephan. 2009. *Pathographie der Tropen: Literatur, Medizin und Kolonialismus um 1900*. Doktorská disertační práce, Amsterdam School for Cultural Analysis. Dostupné 26. září 2017. https://pure.uva.nl/ws/files/758046/62963_thesis.pdf
- Bloom, Harold. 1997. *The Anxiety of Influence*. New York: Oxford University Press.
- Chartier, Pierre. 2007. *Introduction aux grandes théories du roman*. Paris: Armand Colin.
- Chevries, Jacques. 1987. „Les romans coloniaux: enfer ou paradis?“. *Notre Librairie. Image du Noir dans la littérature occidentale. 1- Du Moyen Age à la conquête coloniale*, č. 90 (říjen–prosinec): 61–72.
- Crépon, Marc. 2000. *Le malin génie des langues (Nietzsche, Heidegger, Rosenzweig)*. Paris: Librairie philosophique J. Vrin.
- Čadková, Daniela. 2016. *Oslnění helénským sluncem. Recepce antiky v české literatuře v letech 1880–1910*. Doktorská disertační práce, Univerzita Karlova. Dostupné 26. září 2017. <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/102546/>
- Černý, Václav. 1971. „Claudel et la Bohême“. *Cahiers Paul Claudel*, č. 9. Paris: Gallimard.
- . 1995. *Rasismus, jeho základy a vývoj*. Olomouc: Votobia.
- Dowling, Linda C. 1986. *Language and Decadence in the Victorian Fin de Siècle*. Princeton, N. J.: Princeton University Press.
- Eco, Umberto. 1979. *The Role of the Reader*. Bloomington: Indiana University Press.
- Eliade, Mircea. 1992. *Le Mythe de l'éternel retour: archétypes et répétition*. Paris: Gallimard.
- Ertl, Václav. 2011. „Příspěvek k pravidlu o postavení příklonek“. In *Dobrý autor: výběr z jazykovědného díla*, ed. Jan Chromý, 45–76. Praha: Akropolis.
- Ford, Jane M. 1998. *Patriarchy and Incest from Shakespeare to Joyce*. Gainesville: University Press of Florida.
- Foucault, Michel. 1969. *L'archéologie du savoir*. Paris: Gallimard.
- . 1971. *L'Ordre du discours: leçon inaugurale au Collège de France prononcée le 2 décembre 1970*. Paris: Gallimard.
- . 1994. „Qu'est-ce qu'un auteur?“. In *Dits et écrits I*, ed. Daniel Defert a François Ewald, 789–821. Paris: Gallimard.
- . 1993 *Dějiny sílenství*. Přel. Věra Dvořáková. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- . 1999. *Les anormaux: cours au Collège de France, 1974–1975*, ed. Valerio Marchetti a Antonella Salomoni. Paris: Gallimard; Le Seuil.
- Gadamer, Hans-Georg. 1990. *Hermeneutik: Grundzüge einer philosophischen Hermeneutik I: Wahrheit und Methode. Gesammelte Werke I*. Tübingen: J. C. B. Mohr, P. Siebeck.
- Gauthier, Cécile. 2009. *Nom, langue, identité: les errances du mot slave dans les discours de l'autre (à partir d'un corpus lexicographique – XVIIIe-XXe siècle – et romanesque – années 1880–1930 – de langue française et allemande)*. Doktorská disertační práce, Paris: Université Paris VIII -Vincennes Saint Denis.
- Hausenblas, Karel. 1996. *Od tvaru k smyslu textu: stylistické reflexe a interpretace*, ed. Alena Macurová a Petr Mareš. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.
- Hebel, Udo. 1989. *Intertextuality, Allusion and Quotation. An International Bibliography of Critical Studies*. New York-Westport-London: Greenwood Press.
- . 1991. „Towards a Descriptive Poetics to Allusion“. In *Intertextuality*, ed. Heinrich F. Plett, 135–164. Berlin; New York: W. de Gruyter.
- Heczková, Libuše. 2001. „Chthonické křivky ornamentu. Několik poznámek na téma žena, obraz, pravda a Růžena Svobodová“. *Česká literatura* 49 (5): 519–530.
- . 2003. „„Netvor síly“? Friedrich Nietzsche a metafora ženy“. In *Ponořena do Léthé. Sborník věnovaný cyklu přednášek Metafora ženy 2000–2001*, ed. Eva Kalivodová a Blanka Knotková, 92–103. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.
- . 2004. „Pokus o Masaryka a Nietzsche (Dvě cesty modernity)“. In *Masarykův sborník XI–XII, 1999–2003*, ed. Stanislav Polák a Josef Tomeš, 64–88. Praha: Masarykův ústav AV ČR.

- . 2009. *Píšíci Minervy: vybrané kapitoly z dějin české literární kritiky*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.
- . 2010. „Děti čistého živého (lux et tenebris)“. In *Dějiny nové moderny. Česká literatura v letech 1905–1923*, ed. Vladimír Papoušek a kol., 145–158. Praha: Academia.
- Heftrich, Urs. 1999. *Nietzsche v Čechách*. Přel. Věra Koubová. Praha: Hynek.
- Hlaváček, Luboš. 1980. „Miloš Marten a výtvarné umění“. *Umění* 28 (6): 505–514.
- Hodrová, Daniela. 1987. „Šaldova teorie a praxe románu“. *Česká literatura* 35 (5–6): 415–419.
- . 2001. *--na okraji chaosu-- : poetika literárního díla 20. století*. Praha: Torst.
- . 2003. „Text mezi texty“. *Česká literatura* 51 (5): 537–545.
- Homoláč, Jiří. 1994. „Transtextovost a její typy I, II“. *Slovo a slovesnost* 55 (1): 18–33, (2): 99–105.
- . 1996. *Intertextovost a utváření smyslu v textu*. Praha: Karolinum.
- Hroch, Jaroslav, Magdalena Konečná a Lukáš Hlouch. 2010. *Proměny hermeneutického myšlení*. Praha: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- Iser, Wolfgang. 1960. *Walter Pater. Die Autonomie des Ästhetischen*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
- . 1971. *Die Appelstruktur der Texte*. Konstanz: Universitätsverlag GMBH.
- Jakobson, Roman. 1995. „Lingvistika a poetika“. In *Poetická funkce*, ed. Miroslav Červenka, 74–105. Jinočany: H&H.
- Jankovič, Milan. 1992. *Dílo jako dění smyslu*. Praha: Pražská imaginace ve spolupráci s Ústavem pro českou a slovenskou literaturu ČSAV.
- Koeltzsch, Ines. 2012. *Geteilte Kulturen Eine Geschichte der tschechisch-jüdisch-deutschen Beziehungen in Prag (1918–1938)*. München: Oldenbourg Verlag.
- Koppen, Erwin. 1973. *Dekadenter Wagnerismus. Studien zur europäischen Literatur des Fin de siècle*, ed. H. Rüdiger. Berlin–New York: Walter de Gruyter.
- Kouba, Pavel. 2006. *Friedrich Nietzsche. Filosofická interpretace*. Praha: Oikoymenh.
- Kudrnáč, Jiří. 1982. „Česká dekadence: příspěvek k hledání jejího typu“. *Sborník prací Filozofické fakulty Brněnské univerzity* 31 (D29): 67–74.
- . 1989. „Drobná próza české secese“. In *Vteřiny duše*, ed. Jiří Kudrnáč, 9–34. Praha: Odeon.
- . 1997. „Úvod do české secesní literatury“. *Literární archiv* 28: 9–27.
- . 2000. „Miloš Marten. K jeho místu ve vývoji české literatury“. *Sborník prací Filozofické fakulty Brněnské univerzity* 3: 41–51.
- Kuchař, Lumír. 1999. *Dialogy o kráse a smrti. Studie a materiály k české literatuře přelomu 19. a 20. století*, ed. Marek Nekula. Brno: Host.
- Lachmann, Renate. 1990. *Gedächtnis und Literatur. Intertextualität in der russischen Moderne*. Frankfurt/Main: Suhrkamp.
- Lantová, Ludmila. 2000. „Miloš Marten“. In *Lexikon české literatury 3/I-II (M–Ř)*, ed. Jiří Opelík, 122–124. Praha: Academia.
- Laplanche, Jean a Jean-Bertrand Pontalis. 2002. *Vocabulaire de la psychanalyse*. Quadrige. Paris: PUF.
- Léger, François. 1977. „L’Idée de race chez Taine“. In *L’idée de race dans la pensée politique française contemporaine*, ed. Pierre Guiral a Émile Temime, 89–100. Paris: CNRS.
- Link, Jürgen. 1992. „Literaturanalyse als interdiskursanalyse. Am Beispiel der Ursprungs literarischer Symbolik in der Kollektivsymbolik“. In *Diskurstheorien und Literaturwissenschaft*, ed. Jürgen Fohrmann a Harro Müller, 284–307. Frankfurt/Main: Suhrkamp.
- Lishaugen, Roar. 2008. *Speaking with a Forked Tongue: Double reading strategies in Romány tři mágů by Jiří Karásek ze Lvovic*. Gothenburg: University of Gothenburg.
- Lorenz, Dagmar. 1995. *Wiener Moderne*. Stuttgart: J. B. Metzler.
- Lotman, Jurij. 1995. „Text v textu“. In *Tartuská škola: sborník filmové teorie 2*, ed. Jan Bernard, 13–29. Praha: Národní filmový archiv.
- Lyotard, Jean-François. 1990. „La mainmise“. *Autres Temps. Les cahiers du christianisme social* 25: 16–26.

- Mareš, Petr. 1985. „Citát v textu, zvláště uměleckém“. *Acta universitatis carolinae philologica Slavica pragensia* 25: 217–229.
- . 1983. „Metajazyk, metařeč, metatext“. *Slovo a slovesnost* 44 (2): 123–131.
- Merhaut, Luboš. 1994. *Cesty stylizace: stylizace, „okraj“ a mystifikace v české literatuře přelomu devatenáctého a dvacátého století*. Ústav pro českou literaturu AV ČR.
- . 1999. „Hledání nové syntézy: Koncepční výkony českého literárního symbolismu“. In *Symbolismus v kontextoch a súvislostiach*, ed. Eva Maliti, 210–216. Bratislava: Ústav svetovej literatúry SAV.
- . 2002. „Polemika: spojení a odloučení: K charakteristice literární generace devadesátých let“. In *Komunikace a izolace v české kultuře 19. století*, ed. Kateřina Bláhová, 307–325. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR.
- . 2007. „Od polemiky k aféře“. In „*Na téma umění a život*“. *F. X. Šalda 1867–1937–2007*, ed. Jan Wiendl, Luboš Merhaut a Tomáš Kubíček, 213–231. Brno: Host.
- Neginsky, Rosina. 2013. *Salome: The Image of a Woman Who Never Was*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing.
- Nekula, Marek. 2004. „Traum vom Tod und Reich des Schönen“. In *Fin de Siècle*, ed. Peter Demetz, 241–257. München: Deutsche Verlags-Anstalt.
- . 2012. „Imaginace Prahy v moderní české literatuře“ (nepublikovaný rukopis).
- . 2016. *Franz Kafka and His Prague Contexts*. Praha: Karolinum Press.
- Pražák, Albert. 1955. *Vrchlický v dopisech*. Praha: Československý spisovatel.
- Pross, Caroline. 2013. *Dekadenz. Studien zu einer großen Erzählung der frühen Moderne*. Göttingen: Wallstein Verlag.
- Putna, Martin C. 1998. *Česká katolická literatura v evropském kontextu 1848–1918*. Praha: Torst.
- Pynsent, Robert Burton. 1973. *Julius Zeyer: The Path of Decadence*. The Hague, Paris: Mouton.
- . 1987. „Šaldovy Loutky i dělníci boží“. *Česká literatura* 35 (5–6): 425–432.
- . 1988. „K mortologii české dekadence“. *Česká literatura* 36 (2): 168–181.
- . 1996. „Dekadentní Já“. In *Pátrání po identitě*. Přel. Blanka Hemelíková, 129–179. Jinočany: H&H.
- . 1999. „Intertextualita, interstatualita, intersexualita: Osudová žena a Martenova Cortigiana“. In *Symbolismus v kontextoch a súvislostiach*, ed. Eva Maliti, 201–209. Bratislava: Ústav svetovej literatúry SAV.
- . 2008. „Masaryk a dekadence“. In *Ďáblové, ženy a národ. Výbor z úvah o české literatuře*. Přel. Jan Pospíšil, 179–200. Praha: Karolinum.
- Ravoux, Jean-Philippe. 2006. *Schopenhauer, repenser l'histoire et l'inconscient*. Nantes: Éd. Pleins feux.
- Reed, John Robert. 1985. *Decadent Style*. Athens: Ohio University Press.
- Ryšková, Mireira. 1976. „Miloš Marten jako výtvarný kritik“. *AUC – Philosophica et historica* 4. *Příspěvky k dějinám umění II*, 67–77.
- Saint Girons, Baldine. 2005. *Le Sublime de l'Antiquité à nos jours*. Paris: Desjonquères.
- . 2008. *L'acte esthétique: cinq réels, cinq risques de se perdre*. 50 questions. Paris: Klincksieck.
- Spivak, Gayatri Chakravorty. 1974. „Decadent Style“. *Language and Style* 7, č. 4 (podzim): 227–234.
- Stuart, Germaine. 1965. *Correspondance de Paul Claudel avec ses amis de Prague Milos Marten et Zdenka Braunerova (1907–1934)*. Doktorská disertační práce, Paris: Faculté des Lettres et Sciences Humaines de l'Université de Paris.
- Stuart, John A., 1975. *Correspondance d'Émile Bernard avec Miloš Marten 1908–1914*. Doktorská disertační práce, Grenoble: Service des publications de l'université des sciences sociales.
- Šrubařová, Jana. 2010. *Bibliografie díla Miloše Martena*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě.
- Thomä, Dieter. 2006. *Totalität und Mitleid: Richard Wagner, Sergej Eisenstein und unsere ethisch-ästhetische Moderne*. Frankfurt/Main: Suhrkamp.
- Thurnher, Rainer, Wolfgang Röd a Heinrich Schmidinger. 2009. *Filosofie 19. a 20. století. III, Filozofie života a filozofie existence*. Přel. Miroslav Petříček. Praha: Oikoyomenh.

- Urban, Otto M. a Luboš Merhaut. 1995. *Moderní revue 1894–1925*. Praha: Torst.
- Urban, Otto M., Luboš Merhaut a Daniel Vojtěch. 2006. *V barvách chorobných. Idea dekadence a umění v českých zemích 1880–1914*. Praha: Arbor vitae.
- Vacek, Jaroslav. 2006. „Teorie degenerace v psychopatologii“. *Česká a slovenská psychiatrie* 102 (2): 95–101.
- Vodička, Felix. 1998. *Struktura vývoje: studie literárněhistorické*. Praha: Dauphin.
- Vojtěch, Daniel. 1996. „Miloš Marten jako kritik“. *Česká literatura* 44 (4): 359–394.
- . 1997. „Miloš Marten a Moderní revue“. *Literární archiv* (28): 29–34.
- . 1998. „Polemičnost v koncepci Šaldova románu“. *Česká literatura* 46 (3): 274–282.
- . 1999. „Život – styl – řád. K problémům české literární kritiky na přelomu století“. In *Symbolismus v kontextoch a súvislostiach*, ed. Eva Maliti, 217–223. Praha: Ústav svetovej literatúry SAV.
- . 2003. „Krátké století: fin de siècle z hlediska současné české literární historiografie“. *Pěší zóna*, č. 12–13: 108–116.
- . 2008. *Vášeň a ideál. Na křižovatkách moderny*. Praha: Academia.
- Vojvodík, Josef. 2004. *Od estetismu k eschatonu. Modely světa a existence v lyrickém díle Otokara Březiny. Rekonstrukce symbolických paradigmat*. Praha: Academia.
- . 2006a. *Imagines corporis: tělo v české moderně a avantgardě*. Brno: Host.
- . 2006b. „Mezi mýtem matriarchátu a misogynstvím: Erben, Bachofen, Weininger, Deleuze.“ In *V bludném kruhu. Mateřství a vychovatelství jako paradoxy modernity*, ed. Petra Hanáková, Libuše Heczková, Eva Kalivodová, 50–74. Praha: Sociologické nakladatelství.
- . 2008. *Povrch, skrytost, ambivalence: manýrismus, baroko a (česká) avantgarda*. Praha: Argo.
- Welsch, Wolfgang. 1991. *Ästhetisches Denken*. Stuttgart: P. Reclam.
- . 1996. „Aestheticisation Processes: Phenomena, Distinctions and Prospects“. *Theory Culture Society* 13 (1): 1–24.
- Wiendl, Jan. 2007. *Vizionáři a vyznavači: k otázce sepětí řádu umění a života v české poezii první poloviny 20. století*, ed. Jakub Říha. Praha: Dauphin.
- . 2010. „Rok sporů, úniků, vizí a katastrof“. *Dějiny nové moderny. Česká literatura v letech 1905–1923*, 191–211. Praha: Academia.
- Wittlich, Petr. 1982. *Česká secese*. Praha: Odeon.
- . 1987. *Umění a život: doba secese*. Praha: Artia.
- . 1997. *Důvěrný prostor/nová dálka*. Praha: Obecní dům.
- Zatloukal, Antonín. 1995. *Studie o francouzském románu*. Olomouc: Votobia.

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK.....	7
ÚVOD.....	9
I. „INTERTEXTUALITA“ A JEJÍ HODNOCENÍ.....	22
1. TEORETICKÁ VÝCHODISKA A METODA.....	23
2. DEBATA O „PLAGIÁTU“.....	47
2.1 Plagiátové aféry I.....	47
2.2 Co je dekadentní? Metafory rozpadu a představa jednot/y.....	59
2.2.1 „Plagiáty“. Předpoklady stylu.....	66
2.3 Plagiátové aféry II.....	79
3. KRITICKÉ KONKRETIZACE MARTENOVY BELETRIE.....	82
3.1 <i>Cyklus rozkoše a smrti</i> 1907.....	82

3.2	Obraz osobnosti Miloše Martena a konkretizace jeho díla v roce 1917.....	96
II. INTERTEXTUALITA A INTERPRETACE.....		107
4.	JUVENILIE.....	108
4.1	<i>Mstítel</i> . (Ne)zkušenost.....	108
4.1.1	<i>Fatální kniha</i>	113
4.2	<i>Intermezzo první: Nietzschevský „rodokmen“</i>	117
4.3	<i>Dáma se psem</i> . Krize kulturního člověka.....	120
4.4	<i>Čin</i> . Zkušenost davu.....	128
4.5	Shrnutí. Aluzivnost juvenilií.....	139
4.6	Následky četby. Mezi nákazou a rozuměním.....	140
4.6.1	Rezonance.....	148
5.	ROMÁN?.....	155
5.1	Dekadentní narativ, dekadentní román.....	155
5.2	„Nový“ román.....	162
5.3	Fragmenty Martenovy „teorie románu“ I.....	165
6.	CYKLUS ROZKOŠE A SMRTI 1907. PRVNÍ REDAKCE.....	171
6.1	Poznámky ke genezi.....	171
6.2	<i>Spolu kosmem</i> 1902, 1907. Faëthon.....	177
6.3	<i>Mimo dobro a zlo</i> 1902. Ideál Člověka.....	179
6.3.1	<i>Intermezzo druhé: incestní „láska“</i>	183
6.3.2	Shrnutí. Aluzivnost časopisecké verze <i>Mimo dobro a zlo</i>	196
6.4	Kulturní/civilizační pesimismus.....	197
6.5	Předmluva k <i>Cyklu</i> 1907.....	201
6.6	<i>Mimo dobro a zlo</i> 1907. Pokus o antiideologii.....	205
6.6.1	<i>Intermezzo třetí: teorie dědičné degenerace</i>	208
6.6.2	Koncepty vůle.....	211
6.6.3	Trosky ráje téměř znovunalezeného.....	216
6.6.4	Polyfonní monolog.....	219
6.6.5	„Ikonoklasmus“ a dospívání dětstvím.....	225
6.6.6	Shrnutí. Aluzivnost knižní verze <i>Mimo dobro a zlo</i>	230
6.7	<i>Irena</i> 1904, 1907. Dekadentní Pygmalion.....	231
6.8	<i>Půlnoční dítě</i> 1905, 1907. Estetická převýchova.....	237
6.8.1	<i>Půlnoční dítě</i> 1907.....	247
6.8.2	Shrnutí. Aluzivnost textů <i>Irena</i> a <i>Půlnoční dítě</i>	250
6.9	<i>V aleji</i> 1907.....	252
6.10	<i>Erotikon</i> 1907. Bludný kruh.....	257
6.10.1	<i>Intermezzo čtvrté: rozšířené pole determinace</i>	261
6.10.2	Černá Venuše.....	266
6.10.3	Shrnutí. Aluzivnost textů <i>V aleji</i> a <i>Erotikon</i>	275
7.	CYKLUS ROZKOŠE A SMRTI 1917. DRUHÁ REDAKCE.....	278
7.1	Poznámky ke genezi.....	278
7.2	Nietzsche revisited.....	281
7.3	Předmluva.....	290
7.4	Proměny aluzivnosti <i>Cyklu</i>	291
7.4.1	Část první: <i>Mimo dobro a zlo</i> 1917.....	295
7.4.2	Část druhá: <i>Dravci</i> 1917.....	300
7.5	Motivy: kontinuita i proměna.....	303
7.5.1	„Rasa“ a běsi.....	303
7.5.2	Svoboda závazku.....	308

III. STYL: MELANCHOLIE A PROVOKACE.....	312
8. O STYLU (A JAZYCE).....	313
8.1 Dekadentní jazykový styl.....	313
8.2 Martenova reflexe stylu.....	322
8.2.1 Styl jsem Já.....	328
8.2.2 Syntéza.....	330
8.2.3 Harmonie.....	332
8.2.4 Kulturní příroda, přírodní kultura.....	334
8.2.5 Ornamenty hříchu.....	338
8.2.6 Zdroje umělecké tvorby. Ne-vědomí a „luxusní vzpomínky“.....	341
8.2.7 Strom a popínavá rostlina. Dvě metafory vitalismu.....	350
8.2.8 „Rasový tradicionalismus“.....	354
9. JAZYK A STYL.....	360
9.1 Královna francouzština.....	360
9.2 Jazykově-stylová proměna <i>Cyklus</i> : dekadence a syntéza.....	367
9.2.1 Estetistní expresivita a lexikum.....	370
9.2.1.1 „Esperanto“.....	377
9.2.2 Epiteta ornans.....	381
9.2.3 Postavení příklonky „se“.....	382
9.2.4 Harmonie, nikoli soulad.....	386
9.2.5 Psychická vegetace: „jazyk přírody, jazyk nervů“.....	391
9.2.6 Z květinové zahrady.....	397
10. ANALÝZA – SYNTÉZA – VIZE.....	406
10.1 Fragmenty/skici „teorie románu“ II.....	406
10.1.1 Fragment Dialogu/ů o románu.....	409
10.1.2 Romanopisec – vědec i básník.....	410
10.1.3 Historie a drama.....	412
10.1.4 Koncepce postavy a její typologie.....	413
10.1.5 Balzac a Dostojevskij. Jiné i společné.....	416
10.2 Podoby románové syntézy.....	420
10.3 Lyrika – drama – tragédie.....	422
10.4 Dekadentně-estetistní intertext.....	431
10.4.1 Možnosti metatextovosti.....	433
10.4.2 <i>Cyklus</i> jako <i>fatální kniha</i>	438
10.5 Cesta za velkým stylem.....	441
10.5.1 Dekadentní vitalismus?.....	446
ZÁVĚR.....	449
POZNÁMKY.....	464
PRAMENY A LITERATURA.....	466
ARCHIVNÍ PRAMENY.....	466
PRAMENY.....	466
Miloš Marten.....	466
Ostatní prameny.....	469
SEKUNDÁRNÍ LITERATURA.....	480
JMENNÝ REJSTŘÍK.....	495
ABSTRAKT.....	504
PŘÍLOHY.....	512

ODBORNÁ ČINNOST

- 2015–dosud Paris-IV Sorbonne, lektorka českého jazyka a literatury
2013–2014 Universität Passau, Lehrstuhl für slavische Literaturen und Kulturen, vědecká pracovnice
2012 (květen–červen) Universität Leipzig, Geisteswissenschaftliches Zentrum Geschichte und Kultur Ostmitteleuropas, účast na projektu „Spielplätze der Verweigerung. Topographien und Inszenierungsweisen von Gegenöffentlichkeit in Ostmitteleuropa“

Publikační činnost

- Kantoříková, Jana. 2018 (v tisku). „Horror Fragmenti in Czech Symbolism“ In: *L'expérience de l'angoisse dans les symbolismes européens*, ed. Rosina Neginsky. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing.
- . 2016. „Melancholie, Hanuš Jelínek a Miloš Marten“. *Sborník Národního muzea v Praze* 61 (C1–2): 77–82.
- . 2015. „L'ornement. Entre la nature, la culture et la civilisation“. In *Nature(s): actes de la XXIIe Université d'été de l'Association Jan Hus*. (Opera romanica 15), ed. Kateřina Drsková, 144–155. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.
- . 2015. „L'invisible et le visible dans le discours de la littérature tchèque moderne: ‚la vue intérieure‘“. *Ostium* 11 (2): 98–108.
- . 2014. „Die doppelte bemerkenswerte Marginalie: ‚Cikáni‘ a česká vesnice von Daniel Soukup“. *Zeitschrift für Slavische Philologie*. Band 70, Heft 2, Heidelberg: Universitätsverlag Heidelberg.
- . 2014. „Miloš Marten: André Suarès. Připravila a komentuje Jana Kantoříková“. In *Tahy* (2014): 95–109. Pardubice – Červený Kostelec.
- . 2013. „Decadence before? Několik poznámek k Šaldově ideji dekadence“. *Revue Pandora*, ed. Zuzana Vráblová a Olga Stehlíková. č. 26/27, 179–186.
- . 2013. „Intertextuální dialog v raném díle Miloše Martena“. In *Moderna&Moderny*, ed. Tomáš Kubíček a Jan Wiendl, 214–232. Olomouc: Univerzita Palackého.
- . 2013. „Miloš Marten: Varianta Przybyszewského psychického naturalismu“. *Studia Slavica* 17 (2): 225–234.
- . 2012. „Šestý smysl dekadentního symbolismu“. In *Tělo, smysly, emoce v literatuře*, ed. Jan Wiendl, 80–91. Praha: Univerzita Karlova.
- Gál, Tomáš: *Vykořeněný aneb pohled odjinud*, ed. Jana Kantoříková. Praha: Academia.

Příspěvky na konferencích a kolokviích (výběr)

- 2016 (8.–10. 12.) „Le compositeur dans la littérature“, Paris-IV Sorbonne
2015 (7. 7.) „Figures de la médiation culturelle entre la France et les pays tchèques: autour de Hanuš Jelínek (1878–1944)“, Národní muzeum v Praze
2015 (4.–6. 6.) „L'expérience de l'angoisse dans les symbolismes européens“, Paris-IV Sorbonne
2014 (29. 6.–4. 7.) Francouzská letní univerzita Vzdělávací nadace Jana Husa, „L'Invisible et le Visible“, Modra-Harmónia (Slovensko)
2013 (1.–4. 7.) Francouzská letní univerzita Vzdělávací nadace Jana Husa, „Nature(s)“, České Budějovice
2012 (17.–19. 10.) Česko-polská konference „Tělo, smysly, emoce v jazyce a literatuře“, Univerzita Karlova
2012 (27.–29. 3.) „Umění a kultury střední Evropy: Moderna/Moderny“, Univerzita Palackého v Olomouci